

supliment **Oberliht**

<http://www.oberliht.com>
martie 2010

proiectul

CHIOȘC

Supa de Sîmbătă: Chișinău

Interviu cu Roman Petruniak, curator și artist din Chicago (realizat de Sandu Macrinici, în balconul APARTAMENT-ului DESCHIS, pe întuneric, în timpul Orei Planetei – între 20.30 și 21.30 – pe 27 martie 2010)

<http://chiosc.oberliht.com>

proiectul CHIOȘC este finanțat de Fundația Culturală Europeană <http://www.eurocult.org>

S.M. Bună, Roman, poti să-mi spui câte ceva despre tine, cu ce te ocupi?

R.P. Mă numesc Roman Petruniak, sunt din Statele Unite, iar acum trăiesc în Kiev, Ucraina. Am obținut o bursă Fulbright pentru cercetarea timp de un an în Ucraina a artei contemporane și de asemenea a sistemelor instituționale alternative care susțin arta contemporană; câteodată spun că sunt în căutarea lipsei acestui fel de instituții în Ucraina și în Europa de Est.

S.M. Din ce cauză faci asta?

R.P. Fac asta din cauză că, acum 3 ani, în Chicago, Statele Unite, am început împreună cu niște prieteni un colectiv experimental artistic, cultural, curatorial și cercetător numit InCUBATE (www.incubate-chicago.org). Am închiriat un mic spațiu din fața unui mic magazin din Chicago și ăsta ne era centrul multifuncțional. Am început acest proiect deoarece la universitate studiam administrarea artei, iar lucrurile care ne învățau în universitate erau foarte simple, deloc critice, ne spuneau cum să administrăm un muzeu, dar nu ne spuneau de ce sunt muzeele administrate în acest fel. Nu ne spuneau despre o altă modalitate de a organiza arta și cultura. Din cauza că la școală nu aveam posibilitatea să epuizăm aceste întrebări în deplină măsură, ne-am creat propriul spațiu unde puteam să invităm oameni să desfășoare proiecte și să studieze aceste întrebări într-un mod independent.

Saturday Soup: Chisinau

Interview with Roman Petruniak, curator and artist from Chicago (realized by Sandu Macrinici, in the balcony of the FLAT SPACE, in the dark, during the Earth Hour – between 8:30 and 9:30 pm – on 27th of March 2010)

<http://chiosc.oberliht.com>

the CHIOȘC project is supported by the European Cultural Foundation <http://www.eurocult.org>

S.M. Hello Roman, can you tell us anything about you, what are you doing?

R.P. My name is Roman Petruniak, I'm originally from the US, but now I live in Kiev, in Ukraine on a Fulbright scholarship to do research for one year about alternative forms of contemporary as well as alternative institutional systems in support of contemporary art practices. Yet sometimes I say my research is more about the lack of these kinds of institutions in Ukraine and the eastern European region.

S.M. Why are you doing this?

R.P. I'm doing this partially because 3 years ago, in Chicago US, my friends and I started an experimental art, research, curatorial, cultural collective called InCUBATE (www.incubate-chicago.org). We rented a small store-front space in Chicago and this served as our own unique type of multipurpose project space. We decided to start InCUBATE partially because we were all studying arts administration and cultural policy at university, but the way we were studying these subjects was far more affirmative than critical. For example, we were learning about how to manage a museum, but not necessarily exploring questions about why museums are run in such a way. Or perhaps questions about whether or not there might be a different way to organize art and cultural activities. And so because we weren't able to discuss the full extent of these questions in school, we made our own space where we could

Supa de sîmbătă, APARTAMENT DESCHIS, Chișinău 2010, foto: Helen BRANDT

Unul dintre din proiectele demarate de InCUBATE se numea „Supa de Duminică”. În prima duminică din fiecare lună, ne transformăm micul spațiu într-un underground restaurant experimental, invităm un bucătar oaspete să gătească o oală mare de supă, de obicei bucătarul este un artist sau un curator, cineva care are ceva interesant de spus. Bucătarul prepară supa, iar noi mai facem și alte feluri de mâncare, invităm oameni în spațiul nostru pentru masă și după ce mănâncă oamenii fac o prezentare, bucătarul șef face și el o prezentare despre munca sa, așa că e o masă și o prezentare în același timp. Pentru masă luăm câte 10 dolari de la fiecare și banii îi dăm în fiecare lună în formă de grant, așa că dacă vin 40 de oameni la restaurant strângem vreo 3 – 4 sute de dolari pe lună, nu sunt mulți bani dar e precum o acțiune artistică, un fel de acțiune împotriva birocrăției. E foarte greu pentru un artist care mai e și tânăr și își începe o carieră sau vrea să prezinte un proiect, de unde iei banii pentru asta, îi iei de la stat? Îi iei de la sponsori bogați? Trebuie să treci printr-un complicat proces birocratic.

Am început acest proiect pentru a crea o sursă proprie de bani, să activăm experimental precum o fundație, să nu fim nevoiți să aplicăm la vreo mare organizație sau să devenim noi una. E interesant că proiectul reprezintă o înlănțuire a concretului și a abstractului, concret este că oamenii se adună pentru o supă, bagi mâncare în tine, răspuns biologic imediat și poți purta și o discuție imediată cu oamenii care vin la masă. Pe de altă parte ceva universal, discuții abstracte despre finanțare și lipsa ei, care sunt problemele organizațiilor non-guvernamentale în țara noastră și în întreaga lume. Se vorbește despre cum e plătită cultura și despre relațiile economice ale artiștilor, avem, pe de o parte, simplul concret și, pe de altă parte, complicatele relații teoretice.

„Supa de Duminică” e un proiect bazat pe un concept foarte simplu, o ecuație simplă, faci niște mâncare, faci niște bani, îi dai mai departe și din cauza că e așa de simplu, în ultimii 3 ani astfel de proiecte au început să existe nu doar în America, sunt mai mult de 20 de proiecte diferite în întreaga lume. Când am ajuns în Kiev, am spus unor tineri artiști cu ce mă ocup, iar aceștia au început un proiect propriu numit „Borșul de Duminică” unde se face același lucru, oamenii se strâng împreună, iau masa, țin o discuție și adună mici cantități de bani. Un alt mare exemplu este un proiect numit „Ospățul” – un grup de tineri artiști din New York care a auzit de „Supa de Duminică”, a decis să pornească și el un proiect. În urma acestui experiment, în Chicago încăpeau, în micul restaurant, vreo 40 de oameni, acești tipi din New York au găsit un spațiu imens – o biserică veche, unde pot încăpea 200 de oameni, așa că, în fiecare lună, ei strâng 1000, 1500 de dolari. Dacă stai să te gândești la aceste mici locuri, Chicago – 300 de dolari, Chișinău – 300 lei, New York – 1000 de dolari, Milano – 200 de euro, nu sunt mulți bani în fiecare regiune, însă, în rețeaua globală creată, potențialul economic al acestei străneri independente de fonduri devine tot mai mare și mai mare, crește în fiecare lună.

S.M. Care este scopul acestui proiect?

În principiu, am fost invitat aici de Vladimir și Oberliht pentru a ajuta la organizarea unei „Supe de Sâmbătă”, o masă a comunității adunate pentru strângerea de fonduri aici, în Moldova. Cred că unul din cele mai importante lucruri despre acest proiect este că poți gândi foarte ușor despre proiect ținând cont de bani. E frustrant când oamenii spun și consideră cercetările mele și practicile de la InCUBATE tipic americane, spunând „se gândesc doar la bani și finanțare”. Într-un fel, au dreptate, acest proiect strânge bani, doar că nu banii sunt cei mai importanți. De exemplu, în Moldova, știți că 300 de lei nu e mult, vrem să arătăm lumii că nu e despre strângerea de bani, ci despre încrederea în tine și ideile tale. Nu înseamnă că, dacă nu există o fundație, nu poți să-ți realizezi proiectele creative. În esență, „Supa de Duminică” vorbește despre posibilitate, e un proiect care spune că poți crea ceva din nimic. Tot ce ai nevoie pentru acest proiect sunt o bucătărie, niște prieteni și niște mâncare, asta e tot. Devii un susținător al artei, devii ajutorul pe care îl cauți și de care ai nevoie. Totul e despre senzația că, deși nu sunt condiții, le crezi, și cred

că acesta e cel mai important lucru.

De altfel, „Supa de Duminică” ajută și la formarea unui dialog internațional al artelor și culturilor. Extinderea unor astfel de proiecte determină un mod interesant de evaluare a activităților culturale mondiale. Desigur că proiectele se desfășoară altfel în fiecare loc, de exemplu cum se întâmplă la Chicago diferă de cum e la Chișinău, dar este și o legătură – lipsa resurselor. Chiar dacă America e o țară bogată, nu contează, artiștii au aceeași problemă, nu au bani. Din această cauză, eu caut metode pentru a construi o rețea flexibilă de alianțe, colaboratori și prieteni. Am început în Kiev cu „Borșul de Duminică”, poate reușim s-o facem și aici în Moldova, câteva săptămâni în urmă am fost la Milano, unde a început un proiect similar numit „Granaio”, iar luna viitoare plec la Zagreb cu același scop. Așa că munca mea e despre construirea unei combinații dintre local și global, despre situația ta momentană și despre prietenii și aliații tăi din alte locuri. Descoperirea semnificativă a studiului meu a fost să-mi dau seama că, fiind un artist individual, dar având strategii economice alternative, nu sunt singur, am într-adevăr un sprijin.

S.M. Care sunt perspectivele de viitor ale acestui proiect?

R.P. Aici am adunat 300 de lei și i-am dat proiectului câștigător: curățirea pădurilor într-un mod creativ. Au mai fost 3 proiecte, iar oamenii s-au adunat și au aflat despre diferite inițiative, despre ce gândesc oamenii în acest oraș, ce fac și ce vor să facă. Astfel, împărțirea ideilor e la fel de importantă ca și strângerea banilor. De asemenea, trebuie să spun că, împreună cu colaboratorii mei din Chicago și Michigan, lucrez la un website care va reprezenta o hartă a lumii cu diferite proiecte cu supa din întreaga lume. Faci click pe un punct anumit și vezi informația despre acest proiect. De exemplu, cineva din New York vede un proiect din Moldova și crede că e foarte bun; el poartă să ia legătura cu acești oameni și să înceapă să colaboreze. Și încă ceva care îmi place foarte tare e că acest website va avea o lista cu toate rețetele de supă din toată lumea, pentru că mâncarea e importantă și oamenii (în special artiștii), prea serioși. Desigur că „Supa de Duminică” atinge și importante probleme economice și politice, însă, punând accent pe mâncare, prietenii, discuții, scoate la iveală omul din noi. După ce plec din Moldova, știu că trebuie să mă mișc în continuare, să călătoresc mai departe, să ajut la construirea acestei rețele, să-mi fac noi prieteni – asta îmi este munca, una frumoasă.

S.M. Ce probleme vezi la artiștii din Moldova?

R.P. Oamenii nu cred că pot face ceva, nu cred în posibilități. Problema e de talie mondială, însă, în Moldova și în alte țări din Europa de Est, subjugarea istorică din partea altor țări face problema și mai complicată. E important ca oamenii să creadă în forța de a genera noi posibilități. Trebuie să încercăm, putem întotdeauna s-o facem. Nu trebuie să schimbăm lumea, doar să gătim niște supă și să vorbim, astfel vom obține atât idei, cât și capitalul de care avem nevoie pentru a ne realiza ideile. Extinderea „Supei de Duminică” în toată lumea nu e o mișcare politică și sigur nu e vreo mișcare radicală care dorește transformarea societății, pregătirea unei supe e doar o formă pasivă de rezistență, dar nu mai puțin eficientă.

S.M. Ce-ti place mai tare: supa sau borșul?

R.P. Contrar opiniei populare, borșul și supa sunt diferite. Acestea sunt două universuri diferite și îmi plac ambele. Cum spun ucrainenii: „borșul nu-i supă, borșul-i borș!”. Bunicul și bunica mea sunt originari din Lvov, Ucraina, așa că am mâncat mult borș cât am fost mic... Poți spune că am borș în sânge.

S.M. De-ai ști cât borș avem noi în sânge... Bine, Roman, mulțumesc pentru timpul acordat și sper că vei descoperi și mâncărurile tradiționale românești. Să ai parte de un timp bun în Moldova!

R.P. Mulțumesc și ție. Apropo, chiar acum merg să înhaț o bucățică de mămăligă făcută de Ghenadie Popescu, la revedere.

Supa de sâmbătă, APARTAMENT DESCHIS, Chișinău 2010, foto: Helen BRANDT

invite people to do projects and explore our ideas in a more independent and autonomous manner.

And so one of the projects that InCUBATE started in Chicago was a called “Sunday Soup”. On the first Sunday of every month, we would turn our little space into a type of underground-experimental restaurant. We would invite a guest chef to come and cook a big pot of soup, and this guest chef would usually be someone like an artist, curator or community organizer - somebody with something interesting to say. So the chef would prepare soup and then my collaborators and I would also cook some other dishes and therefore we would have a large meal. People would come to our space for the meal, and afterwards the chef would give a presentation about his or her work, thus the event functioned as both a meal and a presentation for which we charged 10 dollars per person. But of course we do not keep all of the money generated, instead we give it away each month in a form of a grant. So, for example if maybe 40 people come to our “restaurant”, then we are able to give away between 3 and 4 hundred dollars. I know that this is not a lot of money, instead I tend to think of it more as a type of artistic gesture; a type of anti-bureaucratic and extra-institutional gesture. Sometimes it’s very difficult for a single artist or group of collectives, especially those who are young and just starting their careers, or for those with projects that are hard to describe to receive money and resources for their projects. Where are they supposed to get money? Do you get it from the state or from the wealthy patrons? Is it really necessary to go through such a complicated bureaucratic process? What effects or limitations does such a process have upon human creativity and the faculties of imagination?

We started our Sunday Soup program to create our own source of funds, basically to try and act like an experimental foundation. Rather than seeking to work with a larger foundation, we wanted to know if it would be possible for us to become a foundation ourselves. What’s interesting here is that this process involves a combination of elements that are both concrete and abstract. What’s concrete about this project is that it brings people together for the very simple purpose of eating soup. You can come to our place and actually put food into your body. Via this process you experience an immediate biological response, but on a collective level you can also have the concrete and immediate experience of interaction and conversation with the other people that come to the meal. But then, on the other hand, in terms of more universal and abstract issues inscribed by the project, we gain the ability to talk and think about complex issues of funding and the lack of funding, or about the problems inherent in the situation of non-governmental organizations within our societies. Sunday Soup helps to raise critical thinking about how culture gets paid for and economical relationships between artists and the resources they need to live and work. So, on one hand, we have the very simple and concrete while on the other hand we have a complicated theoretical relationship.

Also, another important element of this Sunday Soup project that we started is that it’s based on a very simple idea - a simple equation. You just make some food, make some money, and give it away. Yet because this is a really simple equation, in the last 3 years, projects like this have started not only all over the US, but also all over the world. Now there are over 20 different projects happening in various local contexts. Actually, when I first began living Kiev, I described InCUABTE’s Sunday Soup to a group of some young artists and they decided to start their own unique projected called “Sunday Borsch”. Basically they are just doing the same thing: creating the space and time where people can together, share a meal, have conversation, raise and give away small amounts of money. Another great example that follows this same simple equation is a project called FEAST; a group of artists in NYC that heard about our Sunday Soup and then decided to start their own. However when we make soup in our little experimental “restaurant” in Chicago, we can fit maybe 40 people into the space, but these guys in NY have gotten access to a huge space where

they can fit up to 200 people. Therefore, every month FEAST is able to generate something between 1000 – 1500 dollars! So, what happens if you think about how these projects have started to happen in many different places, for example: Chicago 300 dollars, here in Moldova 300 lei, in NY 1000 dollars, in Milan they have for 200 euro? You can begin to see how although in one specific place there not so much money, in terms of a global soup-network of self-generated independent fund raising activities, the potential economic impact becomes much greater and is growing every month.

S.M. What’s the aim of this project?

R.P. Okay, basically I was invited here by Vladimir and Oberliht to come and help to organize a Saturday Soup event; a unique community meal based grant-ing program here in Moldova. I think one of the most important to remember about a project like this is that

Supa de sâmbătă, APARTAMENT DESCHIS, Chișinău 2010, foto: Helen BRANDT

it’s very easy to think about it only in terms of money. It is sometimes frustrating for me when people think about the research I do or the practices of InCUBATE and consider it to be stereotypically American. Saying things like, “all you think about is money and finances.” Well, in some sense they are correct, because one of the most fundamental thing that our programs do is the raising of money, but money itself is not the most important part. For example, here in Moldova the 300 lei that we raised via Saturday Soup is not very much money at all. Yet money is just the medium. The most important thing that we want to show the world with soup granting projects like this is not necessarily about how much money can be made, instead our message is more about self-empowerment. Just because sympathetic funding sources don’t exist, doesn’t mean that you can’t still realize your creative projects. Just because you’re small in scale or non-traditional in your approach doesn’t mean that you can’t still actually do something in the world. Basically, Sunday Soup is a project to express a sense of possibility, the possibility that anybody can create something from nothing. For a project like Sunday Soup, all you need is a kitchen, some friends, some food and that’s it. From here you can become a generator of culture, you can become the support you seek and need. Another way to think about the aim of Sunday Soup project is that it attempts to mediate against a peculiar and pathological mentality of helplessness. Even because there’s no opportunity that currently exists, doesn’t mean you make this opportunity for yourself.

Furthermore, Sunday Soup helps to facilitate international dialogue and comparison of various cultural contexts. The expansion of projects like Sunday Soup all over the world provides an interesting way to analyze the geopolitics of self-generated cultural activities. Obviously, meal based granting projects are manifest differently depending on their specific locations. How they happen in Chicago are much different from how they happen in Chisinau, but at the same time there is a connection between these regarding a more universal lacking of resources. Even if you consider the United States to be one of the richest and most powerful countries in the world, the fact remains that artists there still don’t have any money, so it’s like a shared problem. In this way, one of the most important aspects of my research is to think about how to build flexible networks of alliances, collaborators, and friends. For example, I’ve started in Kiev with Sunday Borsch, and now maybe a similar project will begin to happen here in Moldova. A few weeks ago I

Supa de sîmbătă, APARTAMENT DESCHIS, Chişinău 2010
foto: Helen BRANDT

was also in Milan where they started a similar project like this called Granaio, and next month I will go to speak with friends in Zagreb about this same idea. So my work is really about exploring how to make new combinations between local and global, about you can translate what is happening in your immediate situation to friends and allies in other places. One major result of my research thus far has been realizing that as a young creative individual seeing alternative economic strategies and more engaged forms of cultural autonomy – I am not alone.

S.M. How are the projects going to develop?

R.P. Well, here in Chisinau we gathered 300 lei and gave it to a project that will try to clean the forests in a creative way. Yet besides the one winning project, there were also three other project proposals. So besides giving money, people had the opportunity to come learn about different initiatives regarding what other people in their city are thinking, doing and wanting to do. In this sense, the collection and sharing of ideas is just as important as the distribution of money. To this end, I've got to say that my collaborators in Chicago and Michigan are currently working on a website that will include a google map of the world listing all the different soup grant projects. I hope this would lead to situations where, for example, people from NYC could read the proposals submitted to a Saturday Soup event in Moldova and say, "Wow, that's a really good project, I want to contact with those people and begin collaborating." But what I really like about this web site is that it could also have a list of different soup recipes from all over the world, because food is important, and people (especially artists) are often too serious. Of course our Sunday Soup project touches serious political and economic issues, however our simultaneous emphasis on food, friends, and conversation, brings out a more humanistic element – it takes complicated politics and brings them within the realm of everyday life. After leaving Moldova, I feel that now I've just got to keep on moving, keep traveling, helping to build this network, making new friends – that's my job, a nice one.

S.M. What do you think are the main problems in Moldova?

R.P. People aren't feeling they can do anything to change their own situation. Of course this problem is common all over the world, but in Moldova and other Eastern European states the complicated history of national subjugation by various foreign occupants makes it even more difficult. Yet despite such complications, it is important to maintain a sense of faith in your own ability to generate new possibilities. You need to try, even if your attempts are temporary, small or seemingly mundane. You don't need to change the world; instead you can just cook soup and talk about what is on your mind while simultaneously raising some money to bring these ideas into reality. The development of Sunday Soup projects around the world does not represent some kind of a political movement, it is certainly not some crazy call for radical and immediate transformations of society, instead, cooking soup is a more passive form of creative resistance – albeit no less effective.

S.M. What's better soup or borsch?

R.P. Contrary to popular belief, Borscht and Soup are not the same thing. These are 2 universes of their own and I enjoy them both. Its like the Ukrainians say, "borsch is not soup, borsch is borsch!" My grandmother and my grandfather where both from Lvov, Ukraine, so I ate a lot of borsch when I was a child ... you could say that I have borsch in my blood.

S.M. If you knew how much borsch we have in our blood... Thank you Roman for your time and I wish you also to discover the traditional Romanian dishes. Have good time in Moldova!

R.P. Thank you. Actually I am on my way to taste a piece of mamaliga cooked by Ghenadie Popescu. Bye.

Welthauptstadt Mazedonia

Welthauptstadt Mazedonia

În iulie 1963, un cutremur devastator a lovit Skopje, capitala actualei Republici Macedonene. Ceasul de pe frontispiciul gării, actualmente aproape distrus, s-a oprit exact la 5:17 dimineața, lăsând o amintire stranie a acelei fracturi în timp soldate cu mii de morți și răniți și care a distrus 80% din oraș. Ceea ce a rămas din această gară, inclusiv ceasul oprit, a fost integrat în Muzeul Orașului Skopje, care servește atât ca muzeu de istorie, cât și ca monument gigantic în memoria victimelor cutremurului.

Câteva decenii mai târziu, tipic modului în care se iau decizii în Balcani, aspectul orașului Skopje a deviat semnificativ de la planul inițial, care își propunea ca orașul să fie reconstruit într-o utopie futuristă. Sărăcia de după independență, managementul prost, suprapopularea, decăderea urbană, congestia traficului, construcțiile afaceriștilor privați cu permise obținute într-un mod care trezește întrebări (numiți în mod exact „mafia orașului”), igiena dezastruoasă, toate au afectat în mod serios speranțele cetățenilor de a avea o capitală adecvată pentru tânără republică. Alegerile, atât locale, cât și generale, erau marcate de promisiuni flamboiante de regenerare economică, dar s-au succedat câțiva primari cu diferite opțiuni politice, iar orașul a rămas în continuare într-un limb.

La alegerile din 2006 (ca și la cele din 2008), în Macedonia a venit la putere o forță energetică de centru-dreapta. Programul acesteia, „Prerodba” (renașterea), căruia i s-a făcut o mare publicitate, se axa, întâi de toate, pe creșterea economică, dar a atins și o coardă naționalistă subtilă, câștigând simpatia multor etnici macedoneni deziluzionați de repetarea ideii că tot mai multele probleme sociale și economice ar putea fi rezolvate doar dacă țara ar adera la Uniunea Europeană, care formulează din ce în ce mai multe solicitări. Există și sentimentul unei frustrări publice răspândite, cauzate de insistența, veche de două decenii, a Greciei că numele „Macedonia” ar fi o marcă istorică grecească – o afirmație susținută cu atâta intensitate încât țării i-a fost interzis să-și utilizeze numele constituțional și a fost forțată să adopte suprealistul nume „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei” pentru a adera la Națiunile Unite. Imediat ce au ajuns la putere noile forțe politice, ele au pornit un proces masiv de restaurare a mândriei naționale, finanțând proiecte mai mult sau mai puțin populiste, construind monumente dedicate personalităților istorice macedonene și redenumind străzi, magistrale și aeroporturi cu numele personalităților istorice antice, cel mai popular (și controversat) nume fiind Alexandru cel Mare – o manifestare supremă a sfidării din ultimul timp la adresa Greciei.

„Anticizarea”, cum au etichetat criticii această atitudine, a prins rădăcini și în Skopje, ca nouă obsesie a guvernului de a stabili legături (existente sau total false) dintre trecut și prezent, și nu ar fi putut fi completă în absența preluării capitalei, percepută ca față viitoare a „Prerodba”. Vestigiile părții moderne, de după cutremur, a orașului nu se potriveau prea bine, se pare, cu această viziune grandioasă: cel mai dubios exemplu a fost atunci când Koce Trajanovski, candidatul la primărie al partidului de guvernământ, a propus repunerea în funcțiune a ceasului oprit din vechea gară; ceasul urma să cânte melodii populare la fiecare oră fixă. Riscând ca propunerea lui să fie percepută ca ceva între jignire a sentimentelor victimelor cutremurului și glumă, candidatul a explicat rapid că era „doar o idee” venită de la cartierul său general (și, din cauza opoziției anemice, a câștigat alegerile). Totuși, planul general pentru o reîntinerire sistematică și graduală a orașului Skopje a rămas în picioare.

Contururile planificate ale Noului Skopje au fost revelate publicului încet și cu mare grijă. Ceea ce era sigur de la bun început era faptul că cei doi piloni ideologici fundamentali ai proiectului vor fi construiți în piața centrală. O biserică și un monument masiv în onoarea lui Alexandru cel Mare vor fi construite în apropiere, marcând un straniu colaj eclectic între antichitate și ortodoxie. Ambele erau cel puțin controversate. Monumentul era perceput ca provocare inutilă la adresa Greciei, într-un moment în care Macedonia tinde spre integrarea europeană, iar biserica era privită ca lovitură la adresa separării constituționale dintre religie și stat. Mai mult decât atât, biserica era un dezastru sub aspectul alocării spațiului – urma să fie amplasată în mijlocul unui trotuar ce leagă „Piața Macedonia” de restul orașului. Argumentele guvernului – că era vorba doar de o restaurare a unei vechi biserici distruse – nu sunt prea credibile, pentru că biserica fusese amplasată cu 200 metri mai încolo față de noua locație, un punct pe care, de jumătate de secol, îl ocupă un centru comercial.

Cu excepția unei anumite agitații în presă și a sarcasmului ocazional, proiectul nu a fost, probabil, luat prea în serios de publicul obișnuit neafiliat, pentru că promisiunile exagerate și nerealistice nu sunt ieșite din comun în majoritatea programelor partidelor din Balcani (zgârie nori, stații de metrou etc.). Totuși, la sfârșitul lunii martie 2009, pe când guvernul părea să fie tot mai serios cu privire la aceste intenții, două grupuri de tineri activiști – Prva Arhi Brigada (Prima Brigadă Arhi, compusă din studenți la arhitectură) și Ploštad Sloboda (Piața Libertății) au anunțat o „revoltă arhitecturală”, sub motto-ul „Nu violați Skopje!”: un miting pașnic de protest în locul unde urmau să fie construite biserica și monumentul.

Dar s-a întâmplat ceva neobișnuit. În loc să lase ca acest mic protest să treacă fără

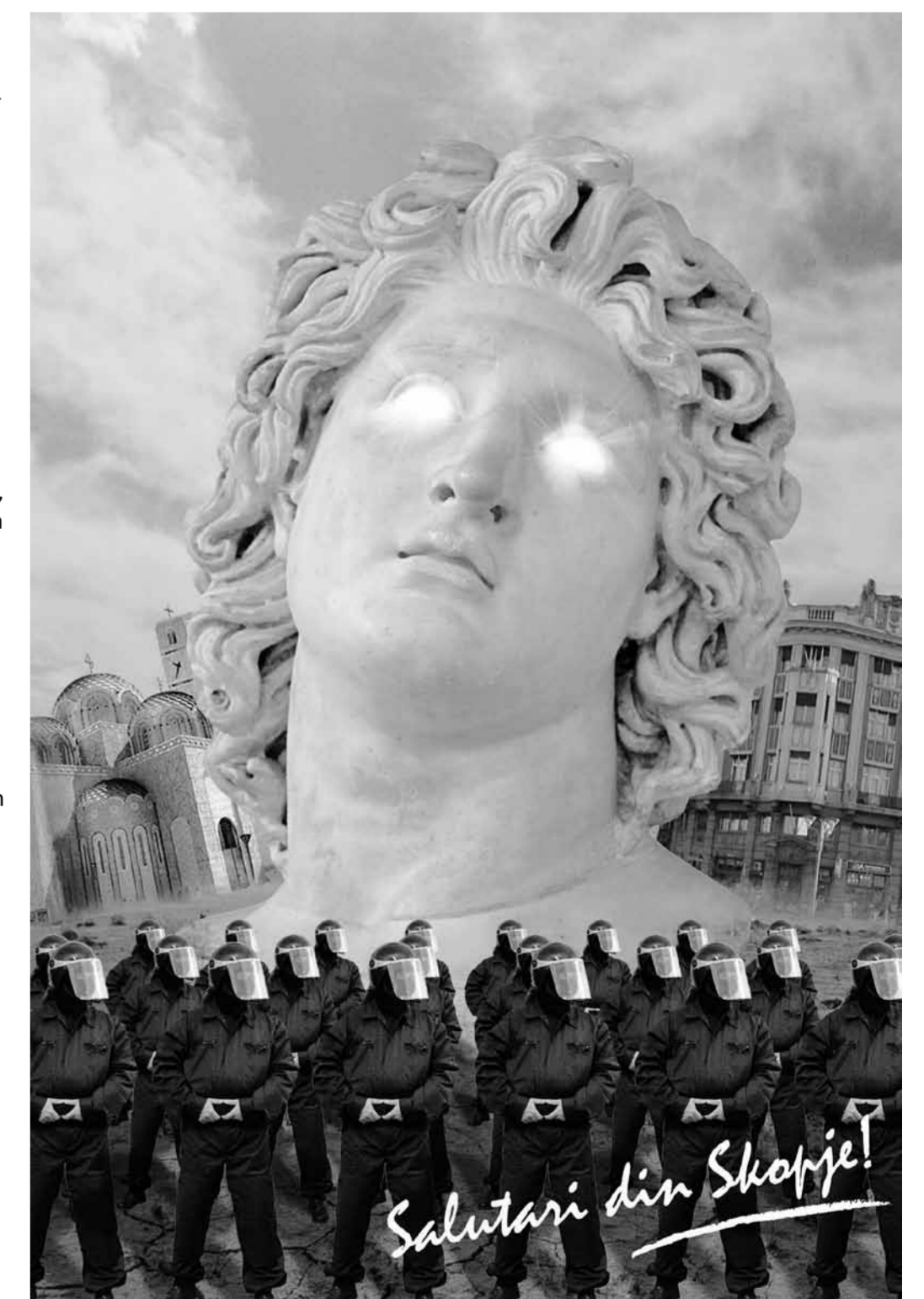
Welthauptstadt Mazedonia

In July 1963, a devastating earthquake struck Skopje, the capital of the nowadays Republic of Macedonia. The clock on the front wall of the City Railway Station, now almost completely demolished, stopped at exactly 5:17 AM, leaving an eerie reminder of that particular rupture in time which left thousands of dead and wounded, and 80% of the city destroyed. What was left of the City Railway Station, including the frozen clock, was integrated into the Museum of the City of Skopje, serving as both a historical museum and a giant monument to the earthquake's victims.

Several decades later, as a Balkan-like decision-making usually goes, the look of Skopje greatly deviated from the original plan that had envisioned a city rebuilt into a futuristic utopia. Post-independence poverty, poor management, overpopulation, urban decay, traffic congestion, private-interest construction with suspiciously obtained building permits (aptly named “urban mafia”), disastrous hygiene – all of this greatly shattered the citizens' hopes of having a proper capital for the young republic. Elections, both local and statewide, were marked with flamboyant promises of economic recovery, but several mayors from different political options switched seats, and the city still remained in a limbo.

At the 2006 elections (and again in 2008), an energetic centre-right political option came into power in Macedonia. While their heavily advertised “Prerodba” (renaissance) program mostly focused on economic growth, it also pulled a subtle nationalistic string, winning the sympathies of many ethnic Macedonians who had been disillusioned by the repeated notion that the growing social and economic problems could only be resolved if the country joined the evermore demanding European Union. There was also a sense of widespread public frustration caused by the two-decade long Greek insistence that the name ‘Macedonia’ was a Greek historical trademark – a claim so strongly

Salutari din Skopje 2009, ilustrație de Slobodan JAKOSKI

să creeze mare scandal, guvernul a decis să-i învețe pe protestatari câteva lecții de identitate. Cu o zi înainte de protest, un membru al parlamentului și-a utilizat contul de Facebook pentru a convoca „un contra-protest spontan”, apel repetat de moderatorul unei emisiuni populare de radio, care susținea intens contra-protestul împotriva „homosexualilor și ateilor”. Cât ai spune „linsare”, un grup colorat de câteva sute de contra-protestatari din toate colțurile țării s-au adunat „spontan” în Piața Macedonia, echipați cu steaguri macedonene și bisericești, cruci mari, însemne patriotice și broșuri frumos tipărite care explicau de ce oricine se opune proiectului e un trădător și un slujitor al diavolului. Micul grup de studenți și activiști, uimit de contra-protestul agresiv, de masă, și-a ridicat placardele, dar a fost în curând atacat de membrii mulțimii „patriote și creștine”, care semăna mai curând cu mișcarea supremația albilor decât cu un grup de creștini umili. Poliția nu a fost prea entuziasată în protejarea drepturilor democratice ale studenților atacați și, în mare, stătea pe margine și încerca să-i convingă să-și anuleze protestul ca să evite vărsările de sânge. Câteva zile mai târziu, Ministerul de Interne i-a acuzat pe reprezentanții oficiali ai studenților atacați de „creare de dezordine în masă” pentru că nu au oprit protestul la timp; nu a condamnat aproape deloc gloata „spontană”.

Deși bălăia extrem de simbolică din „Piața Macedonia” a fost câștigată de guvern, nu a existat, totuși, nicio parte victorioasă, pentru că, imediat după incident, reprezentanții șocați ai comunității internaționale, practic întregul sector ONG și presa de opoziție au declarat, la unison, o zi neagră pentru democrația Macedoniei. Principalul partid de opoziție, care, probabil, nu avea nicio legătură cu protestele, a afirmat că incidentul anunța nașterea „fascismului macedonean”. Desigur, guvernul și partidul de la putere au negat orice legătură cu contra-protestul „spontan”, dar au acuzat partidul de opoziție de „provocări” și au sugerat că protestul „Nu violați Skopje” era, de fapt, o conspirație majoră ce implica opoziția și puternice interese străine, servite de sectorul ONG, tot mai subversiv și diabolic.

Tot mai hotărât, paranoic și secretos, guvernul s-a implicat mai fervent ca niciodată în afacerea de reconstruire a capitalei. Adversarii planului nu au fost prea fericiți să descopere că biserica și monumentul lui Alexandru cel Mare erau doar începutul; piața urma să fie transformată, din spațiu deschis, în manual tridimensional de istorie. La câțiva metri de eroul antic, urma să fie așezat pe tron regele slav medieval Samuel. În apropiere, Metodija Andonov-Čento, un erou partizan comunist din al Doilea Război Mondial. În celălalt capăt al pieței, sunt planificate monumentele lui Goce Delchev și Dame Gruev, revoluționari din sec. XIX care se revoltau împotriva jugului otoman (statuile sunt ecvestre, deși cei doi n-au fost cavaleriști). În afară de aceasta, acolo se vor mai înălța și Barcații din Tesalonic, un grup anarhist care lupta împotriva otomanilor. În apropierea lor, Justinian I, împărat bizantin. Mai mult decât atât, planul pieței include și două hoteluri, un pavilion și o reproducere neoclasticistă a unei clădiri guvernamentale distruse în timpul cutremurului. La începutul anului, pentru a descuraja speculațiile umoristice referitoare la aspectul pieței, guvernul a lansat un video 3D pe Youtube, „Skopje 2014”¹, care prezenta aspectul arhitectural planificat. Simularea orașului Skopje extindea stilul pseudo-imperialist și asupra restului centrului orașului, prezentând zeci de monumente, havuzuri, lei și care de piatră, poduri inutile, clădiri colosale de sticlă cu coloane romane și chiar un parlament în stil Reichstag. Pentru a condimenta lucrurile, guvernul a decis să pună fațade baroce tuturor clădirilor moderniste din jurul pieței; cireșa de pe tort a fost Arcul de Triumf ce lega piața de restul orașului.

În loc să incite admirația unanimă, video-ul doar a exagerat tensiunile. Opoziția politică a fost infuriată de incredibila sumă de 200 de milioane de euro alocată neproductiv într-un an de recesiune (Macedonia are o rată șocantă a șomajului, de 32%). Arhitecții dezgustați din țară și de peste hotare erau îngroziți de arbitrariul și eclecticismul istoric și comparau proiectul cu estetica gen Las Vegas. Pentru a complica și mai mult lucrurile, numeroasa minoritate albaneză simțea că proiectul nu reprezintă caracterul multiethnic și multiconfesional al țării, solicitând ca în piață să fie (re)construită o moschee și chiar au început să țină predici într-un punct unde fusese înainte amplasată o moschee. Rarele reacții pozitive din partea ONG-urilor finanțate de guvern au făcut prea puțin pentru a convinge publicul că e greșită impresia generală că megalomania guvernului pierde treptat contactul cu realitatea. Răspunsul imediat a părut fanatic – realizatorii proiectului au început să sape imediat după lansarea video-ului, transformând piața într-un mare șantier.

Compilația postmodernă a „marilor hituri” are intenția de a da o amprentă vizuală incercării guvernului de a reconstrui practic peste noapte identitatea națională, fiind dispus să cheltuiască milioane de euro și suficient de agresiv pentru a-și lua la bătaie propriii cetățeni de dragul cauzei. Totuși, în locul mândriei naționale, simulacrele au reușit să creeze, până acum, doar anxietate și suferință. Comentariile ironice de pe internet au numit proiectul „Welthauptstadt Mazedonia”, făcând aluzie la încercarea lui Hitler de a reconstrui Berlinul. Odată cu trecerea timpului, acest nume ar putea să devină destul de adecvat. În unele locuri, ai spune că ceasul ticăie; numai că în Skopje nu ticăie, doar s-a întors cu susul în jos.

text: Slobodan JAKOSKI (Слободан ЈАЌОСКИ)
traducere: Alex COSMESCU

1 <http://www.youtube.com/watch?v=iybmt-ilyS>

held that the country was banned from using its constitutional name and forced to adopt the surreal “former Yugoslav Republic of” reference to join the United Nations. As soon as the new political option gained power, they started a massive process of rebuilding the nation’s lost sense of pride by funding more or less populist projects, such as sponsoring archeological excavations of ancient sites, building monuments to Macedonian historical figures, and renaming streets, highways, and airports after figures from ancient history, the most popular (and controversial) being Alexander the Great – a supreme manifestation of the country’s recent defiance to Greece.

“Antiquisation”, as it was labeled by critics, also took roots in Skopje, as the newly found governmental obsession with establishing (existent or blatantly fake) links between times past and present could not have been complete without the overtake of the capital, which was seen as the future face of the “Prerodba”. The vestiges of the modernist post-earthquake Skopje, apparently, did not fit well in this grand vision: the most dubious example was when Koce Trajanovski, the government party’s candidate for mayor, proposed that the frozen clock of the Old Railway Station should be put back to work, playing Macedonian folk tunes at the turn of every hour. Risking to be seen as somewhere between a serious offender of earthquake victims’ sentiments and as a butt of jokes, the candidate quickly explained that this was “just an idea” from his headquarters (and owing to anemic opposition, he won the elections). However, the overall plan for a systematic and gradual facelift of Skopje remained.

The planned contours of New Skopje were very slowly and carefully revealed to the public. What was certain from the very start was that the two basic ideological pillars of the project would take place on the main square: a church and a massive monument to Alexander the Great are to be built in the immediate vicinity, marking a strange eclectic antiquity-meets-orthodoxy collage. Both were controversial, to say the least. The monument was seen as an unnecessary provocation towards Greece at times when Macedonia seeks EU membership, and the church was seen as a blow to the constitutionally guaranteed separation between religion and state. Moreover, in terms of space allocation, the church was a disaster – it was to be located in the middle of a pathway connecting the “Macedonia Square” and the rest of the city. The government’s arguments that this church was only a restoration of an old destroyed church did not hold much merit, because that church had been located 200 meters away from the new location – a space occupied by a shopping center for half a century.

Except for a little media fuss and occasional sarcasm, the project was probably not taken very seriously by the general non-partisan public, because lavish and unrealistic promises are not uncommon in Balkan party programmes (skyscrapers, underground stations, etc.). At the end of March 2009, however, as the government seemed more and more serious about their intentions, two groups of young activists – Prva Arhi Brigada (First Archi brigade, formed by students of architecture) and Plošad Sloboda (Freedom Square) announced an “architectural uprising” under the motto “Don’t Rape Skopje!”: a peaceful protest gathering at the spot where the church and the monument were to be built.

But something unusual happened. Instead of letting this small protest pass without creating much buzz, the government decided to teach some identity lessons onto the protesters. The day before the protest, a member of the parliament used his Facebook account to summon a “spontaneous counter-protest”, this being also repeated by a popular talk show host who vocally supported the counter-protest against the “gays and atheists”. Faster than you can say “lynching”, a colorful group of hundreds of counter-protesters from all around the country gathered “spontaneously” at the Macedonia Square, equipped with Macedonian and church flags, large crosses, patriotic insignia and finely printed brochures explaining why anyone opposing the project is actually a traitor and devil’s spawn. The small group of students and activists, startled by the aggressive mass counter-protest, raised their placards, but were soon attacked by members of the “patriotic-Christian” mob, bearing more resemblance to white supremacists than to humble Christians. The police was not exactly enthusiastic about protecting the democratic rights of the attacked students and largely stood by, convincing them to cancel the protest to avoid a serious escalation and maybe even bloodshed. Several days later, the Ministry of Interior also charged official representatives of the attacked students for “creating a public disturbance” by not stopping the protest timely, while doing little or nothing to condemn the “spontaneous” mob.

Although the overtly symbolic “Macedonia Square” battle was won for the government, there was no victory party, because immediately after the incident, shocked representatives of the international community, basically the whole NGO sector, and opposition media in unison declared a black day for the Macedonian democracy. The main opposition party, which was probably not related to the protests, claimed that the incident announced the birth of “Macedonian fascism”. Of course, the government and the ruling party denied any connection with the “spontaneous” counter-protest, but also blamed the opposition party for the “provocations”, and hinted that the “Don’t Rape Skopje” protest was actually a major conspiracy plot involving the opposition and powerful foreign interests, executed by the increasingly subversive and evil NGO sector.

Growing even more determined, paranoid and secretive, the government delved into the rebuilding-the-capital business more fervently than ever. Opponents of the plan were not very happy to discover that the church and the Alexander the Great monument were just the beginning: the square was no longer destined to be an open space, but a three-dimensional historical textbook. Just few meters away from the ancient hero, the Slavic medieval king Samuel is to be seated in his throne. Nearby, there is Metodija Andonov-Čento, a WWII Communist partisan hero. At the other end of the square there are planned monuments to Goce Delchev and Dame Gruev, 19th century

revolutionary leaders that rebelled against the Ottoman yoke (riding horses, although they were not cavalry men). Also, there are the Boatmen of Thessaloniki, an anarchist group that fought the Ottomans. Somewhere around them is Justinian I, a Byzantine-Roman Emperor. Moreover, the plan for the square also includes: two hotels, a pavilion, and a neo-classicist replica of a governmental building that had been destroyed in the earthquake. At the beginning of this year, to discourage the humorous speculations about the look of the square, the government released a 3D Youtube video “Skopje 2014”¹ that presented the planned architectural look. The simulation of Skopje expanded the pseudo-imperialist style into the rest of the city center, presenting dozens of monuments, fountains, stone lions and chariots, unnecessary bridges, colossal glass curtained buildings with Roman columns, and even a Reichstag-styled Parliament. To spice up things, they had also decided to give all modernist buildings surrounding the square new baroque facades, and the cherry on top was the Triumphal arch connecting the square and the rest of the city.

Instead of inciting unanimous admiration, the video only exacerbated the tensions. Political opposition angered over the amazing 200 million euros allocated non-productively in a recession year (Macedonia has stunning 32% unemployment). Disgusted architects from the country and abroad were appalled at the historical arbitrariness and eclecticism and compared the project to Las Vegas aesthetics. To complicate things even further, the sizable ethnic Albanian minority felt that the project did not represent the multiethnic and multireligious character of the country, demanding that a mosque should be (re)built on the square, and even started delivering sermons on the spot where a mosque was previously located. Sparse positive reviews from government funded NGOs did little to dissuade the public from the general impression that the governmental megalomania is gradually losing touch with reality. The immediate response seemed fanatical – they started digging straight after the release of the video, transforming the square into a massive construction yard.

The post-modernistic compilation of “antiquisation’s” greatest hits is clearly intended to give a visual imprint of the government’s

1 <http://www.youtube.com/watch?v=iybmt-ilyS>

attempt to rebuild the nation’s identity virtually overnight, willing to spend millions of euros and being aggressive enough to beat its own people for that cause. However, instead of national pride, the simulacra have only managed to create anxiety and distress, so far. Witty Internet comments named the project “Welthauptstadt Mazedonia”, alluding to Hitler’s attempt to rebuild Berlin. As time passes by, this may well become quite appropriate. In some places, you’d say that the clock is ticking, except that in Skopje it isn’t ticking: it’s merely turned on its head.

text: Slobodan JAKOSKI (Слободан ЈАЌОСКИ)

Skopje 2010, foto: Maja ARSOVA

Lupta pentru stradă, plânsul pentru copaci

Lupta pentru stradă, plânsul pentru copaci

(Despre procesul preluării oraşului)
Zagreb-Belgrad, februarie 2010

Primăvara asta, cel mai mare bulevard al Belgradului nu va deveni verde. Bulevardul Regele Alexandru (fostul Bulevard al Revoluţiei), care porneşte de la parlamentul sârb (fost iugoslav), trece pe lângă universităţi şi se termină undeva aproape de periferia oraşului, a fost lipsit de copaci. Începând cu 26 februarie, au fost tăiaţi aproximativ patru sute de platani, şi zeci de locuitori ai Belgradului au rămas literalmente în lacrimi... Unul dintre cei mai adoraţi muzicieni, Rambo Amadeus (o persoană care a inventat termenul „turbo-folk”) s-a întins pe asfalt şi a oprit traficul ca semn de protest împotriva actului brutal al Primăriei oraşului Belgrad.

Un alt scenariu avea loc la 450 de kilometri mai la vest de Belgrad anul trecut în februarie. Una dintre cele mai frecventate zone pietonale din centrul Zagrebului, Strada Varşovia (Varšavska), a devenit din nou scena unui protest cetăţenesc care durează, cu intermitenţe, din 2006. În faţa cinematografului Europa (fostul cinematograf Balkan) au fost aduse două containere, iar în apropiere, scena şi un cal de lemn (calul troian ca metaforă pentru festa jucată de primărie şi de investitor (grupul HOTO) privind scala reală a „reconstrucţiei” Pieţei de Flori). Protestul împotriva transformării Străzii Varşovia într-o intrare a unui garaj subteran a adunat câteva mii de oameni aparţinând unor generaţii diferite, care şi-au exprimat insatisfacţia faţă de proiectul grupului HOTO, care obţinuse permisiunea de a construi şi interveni într-o zonă istorică protejată a centrului oraşului Zagreb, după ce oraşul şi-a schimbat planificarea în favoarea proiectelor grupului. Pe 11 februarie, în jurul orei 3 dimineaţa, poliţia a intervenit, alungându-i pe activiştii care stătuseră peste noapte lângă containere. Deşi investitorul dispunea de toate aprobările (obţinute legal, datorită influenţei asupra oficialilor de la municipalitate), locuitorii străzii Varşovia depuseseră o plângere, aşa că, practic, construcţia nu trebuia să înceapă, deoarece problema era disputată în sala de judecată. Poliţia a intervenit la solicitarea Departamentului Sanitar Municipal, care nu permitea amplasarea containerelor şi nici protestele. Activiştii cu containerele se organizaseră în jurul iniţiativei „Dreptul la oraş”. Tinerii, studenţii şi activiştii (inclusiv câţiva cunoscuţi actori croaţi) au fost luaţi la staţia de poliţie, după ce au rezistat pasiv, nonviolent. A doua zi, presa a discutat pe larg subiectul, demonstrând cât de puternică şi inadecvată a fost demonstraţia de forţă a poliţiei asupra protestatarilor. Chiar şi preşedintele nou-ales al Croaţiei şi-a exprimat îngrijorarea şi dubiile în raport cu scara la care a acţionat poliţia...

Astăzi, după ce a trecut mai mult de o lună, lucrările de construcţie încă nu au început, asociaţiile civile sunt atente, se aşteaptă noi proteste; procesul judiciar continuă. Municipalitatea Zagrebului discută pasiv problema (după ce a votat în favoarea proiectului grupului HOTO cu câţiva ani în urmă, cu toate că protestele stradale au început chiar de la prima etapă a proiectului, are acum, în consecinţă, milioanele de euro investite deja de grupul de investiţii). Pe scurt, Primăria a acţionat extrem de responsabil neglijând protestele civile:

1. În raport cu locuitorii Zagrebului, ale căror interese ar trebui să le respecte;
2. Tehnic, chiar şi în raport cu investitorul care, evident, nu-şi poate realiza proiectul, deşi a obţinut toate permisiunile, pentru că Primăria nu a ținut cont de interesul public atunci când a decis aceasta.

Cazurile din Belgrad şi Zagreb – tăierea copacilor (Bg)/protejarea străzii ca zonă pentru pietoni (Zg) – sunt doar două exemple de lupte neo-liberale: pe de o parte vine capitalul (de obicei măturând totul în cale), pe de alta sunt cetăţenii neajutoraţi (teoretic, subiecţii politici fundamentali ai democraţiei, dar care sunt complet ignoraţi de guvern). Puterea (guvernul/primăria) ar trebui să joace rolul de reprezentant al cetăţenilor, dar, în ultimul timp, e doar un mediator, un serviciu tehnic ce binecuvântează legal interesele capitalului. Am putea conchide că, la nivelul politicilor, nu există subiecţi politici reali în era corporativă trans-naţională, doar imitarea sau, mai bine zis, simularea politiciii. Puterea reală este, de regulă, deţinută de capital, indiferent ce faţă are acesta.

În Belgrad, oamenii au ieşit în stradă pentru a-şi salva copacii. Acei platani erau simbolurile bulevardului, creau umbră vara, protejau cafelele şi magazinele din stradă, erau, de decenii, parte a imaginarului lor... Deoarece primăria a adoptat decizia de a tăia copacii în baza noului proiect de „dezvoltare a oraşului”, adică pentru a le oferi investitorilor de capital posibilitatea de a utiliza bulevardul în scopuri antreprenoriale,

Battle for the street, cry for the trees

(About the process of taking back the city)
Zagreb- Belgrade, February 2010

This spring, Belgrade’s biggest boulevard will not turn green. The Boulevard of King Alexander (former Boulevard of the Revolution) that goes from The Serbian (former Yugoslav) Parliament, past the universities, ending somewhere at the outskirts of the City, was deprived of its trees. Around four hundred Plane trees were cut down starting with February 26, leaving tens of Belgrade citizens literally in tears... One of the acclaimed musicians, Rambo Amadeus (a man who invented the word „turbo-folk”) lied on the pavement causing the traffic to stop as a sign of protest against this brutal act of the Belgrade City Government.

Another scenario was developing 450 kilometres West of Belgrade, last February. One of the most frequented pedestrian zones in the centre of Zagreb, the Warsaw Street (Varšavska), was once again the scene of the citizens’ protest lasting, on and off, since 2006. Two containers were set in front of the cinema Europe (former cinema Balkan), the stage and a wooden horse were brought nearby (the Trojan horse as a metaphor of the prank of the City government and the investor (HOTO Group) about the real scale of the Flower Square “reconstruction”). The protest against the process of turning Warsaw’s pedestrian street into an entrance to the underground garage gathered a few thousand people of different generations expressing their dissatisfaction with the HOTO Group project which got the permission to build and intervene in the protected historical area of Zagreb lower town, after the city changing the master plan in its favour. In the early morning of February 11, around 3 am, the police intervened, taking out the activists who stayed overnight from those containers. Although the investor had all the licenses (obtained legally, due to the influence on the Zagreb City Officials), the inhabitants of the Warsaw Street forwarded a complaint so, practically the construction was not supposed to start until the affair is in the legal procedure. The police intervened upon the call of the City Sanitary Department which did not allow the containers or the protest to happen. The activists from the containers, organized around the „Right to the city” initiative, mostly youngsters, students and activists (including several acclaimed Croatian actors) were taken to the Police station, after they resisted passively (meaning showing no violence). The following day there was a big media coverage showing too strong and inappropriate demonstration of force by the police on the demonstrators. Even the newly elected Croatian president expressed his concern and doubt about the scale of this police action...

Today, after a month or more, the construction works have not started yet, the civil associations keep an eye put and new protests are expected to take place; the legal process is still on. Zagreb City Council passively discusses the issue (after voting in favour of the HOTO Group project a few years ago, disregarding the street protests taking place from the very beginning of the project, having now as a consequence in the millions of euros already invested by this investment group). In short, the City Government was acting extremely irresponsibly by disregarding the civil protests:

1. Towards the inhabitants of Zagreb whose interest they were supposed to respect.
2. And technically, even towards the investor who obviously cannot accomplish his project now, although it got all the authorisations, since the government did not take into account the public interest when deciding on it

The Belgrade and Zagreb cases of cutting trees (Bg) / protecting the street as pedestrian zone (Zg) are just two examples of the neo-liberal struggles: there is the capital coming in (usually sweeping all in front of it) on one side, and often helpless citizens (theoretically basic political subjects of democracy, but completely ignored by the government) on the other. The power (city/state government) is supposed to act as citizens’ representatives, but lately it is only a mediator, a technical service to legally bless the capital’s interests. One could draw the conclusion that at political level, there are no real political subjects in the trans-national corporative era, only an imitation or better say – simulation of politics. The real power is, as a rule, in the hand of the capital, no matter what face could it take.

In Belgrade, people got out in the street in an attempt to save their trees. Those Plane trees were the symbols of the Boulevard, shadowing it in summer, hiding street cafes and shops, they were part of their imagery for decades... Since the City Government obviously brought the decision to remove the trees for the reason of the new „city development” meaning enabling capital investors to use the Boulevard for

Plânsul pentru copaci, Belgrad 2010, Serbia, sursa: e-novine, foto: FB

Plânsul pentru copaci, Belgrad 2010, Serbia, sursa: e-novine, foto: FB

de a construi centre comerciale, apartamente scumpe sau ce-și mai doresc ei, practic întreaga presă sărbă a tăcut, alegând să nu menționeze planul de a tăia copacii. În treaga presă, începând de la postul național de televiziune, care ar trebui să se afle în serviciul public, și terminând cu marile cotidiene, inclusiv trustul B92 (înainte simbol al intensei politici anti-Milošević, azi producător al unor emisiuni de tipul „Big Brother”) a rămas tăcută. Doar câteva portaluri independente de internet urmăreau „masacrul platanilor” (grupul „Protejați platanii din Belgrad” a adunat peste 10 000 de membri pe Facebook). În condiții de blocaj media, locuitorii Belgradului nu au ieșit în stradă într-un număr prea mare. Erau doar câteva grupuri mici de cetățeni angajați, implicați emoțional, care au încercat să vorbească cu poliția și să oprească fierăstraiele electrice. Muzicianul Rambo Amadeus, pe care l-am menționat mai devreme, plângea (demonstrativ) în fața polițiștilor, spunându-le că nu ar ști ce să le spună copiilor că s-a întâmplat, încercând să evidențieze consecințele unei asemenea acțiuni (gândindu-se probabil nu doar la un ecodid, ci și la uciderea memoriei, a ideii de cetățenie, a discuției publice).

Inițiativa din Zagreb „Dreptul la oraș” e o alianță civică ce există deja de câțiva ani. A fost fondată în 2006, în paralel cu „Proiectul grupului HOTO/Piața de flori”. E luată, deseori, ca model de organizare civilă/nesupunere civilă de durată în această parte a lumii. Deși oarecum controversată (utilizarea strategiilor de marketing social pentru a atrage atenția presei ș.a.), inițiativa merită studiată și poate aplicată în cazuri similare, care se vor întâmpla sau se întâmplă deja în întregul spațiu al Europei postsocialiste.

Ușurința cu care guvernul încetează să fie transparent în raport cu bunul public, vizibilă de la cazul cu Piața de flori/strada Varșovia la tăierea copacilor din Belgrad și la diverse investiții din oraș (de obicei, obiecte de capital de „interes public” precum săli de sport sau muzee care au fost construite timp de câțiva ani, înghițind milioane provenite din banii publici, și care nu se știe cu exactitate cum au fost folosite) e uimitoare din perspectiva micului cetățean idealist, care crede că își aduce contribuția activă la politica orașului/statului și că are dreptul la oraș. Totuși, suntem martorii unei perioade în care majoritatea cetățenilor adulți renunță treptat la orice angajare politică civilă. În majoritatea timpului, ei renunță chiar la posibilitatea de a se opune capitalului (deseori combinat cu puterea politică), devenind observatori pasivi ai proceselor cvasi-politice. După cum ar spune David Harvey, trăim într-o lume în care dreptul la proprietate privată și rata profitului anulează orice alte noțiuni de drept. Cu toate acestea în minte, nu e greu să ne imaginăm că, în viitorul apropiat, orașul va deveni o cameră de zi aflată în proprietatea unui bogătaș, care îți va cere să plătești chiar și pentru a merge pe strada lui, stradă care încă îți aparține, cetățene!

text: **Nataša BODROŽIĆ**
traducere: **Alex COSMESCU**

Pentru cei interesați:
David Harvey, THE RIGHT TO THE CITY accesibil la
<http://www.newleftreview.org/?view=2740>

SURSA FOTOGRAFIILOR:
e-novine
<http://www.e-novine.com/kolumna/petar-lukovic/35346-Posecite-Srbiju-trula.html>
pravo na grad | <http://pravonagrad.org>
<http://www.flickr.com/photos/pravonagrad>

entrepreneurial reasons, building shopping malls, expensive apartments or whatever, practically all the Serbian media remained silent, choosing not to mention the trees cutting plan at all. All the media starting from the National TV, that is supposed to be the public service to all the leading daily papers, including B92 media (once symbol of strong anti – Milosevic politics, now producing „Big Brother” type of show), all of them remained silent. Only few independent internet portals were following „the Plane tree massacre”. (In addition, the group “Protect Belgrade Plane Trees” gathered more than 10 000 people on Facebook). In these conditions of media blockade, Belgrade citizens did not get out in the street in a significant number. There were only small groups of engaged, emotionally charged citizens who tried to talk to the police and stop the tree cutting machines. The afore mentioned musician, Rambo Amadeus, was (performing) crying in front of the Police, telling them that he would not know how to explain his kids what happened... trying to point out the consequences of such an act (probably thinking not only of an ecodid, but of the killing of memories, the idea of the citizenship, of the public discussion).

The Zagreb initiative „Right to the City” is a citizens’ alliance existing for several years now. It was founded in 2006, in parallel with the „Flower Square/ HOTO Group project”. It is often taken as a role model of the lasting civil organizing/civil disobedience in this part of the world. Although considered somewhat controversial (using social marketing strategies to get the media attention etc.), it is an initiative worth to be studied and maybe applied in similar cases that will certainly happen or already happening in all the space of the Post-Socialist Europe.

The easiness of the non-transparent governance over the public good, visible from the Flower Square/Warsaw street to cutting trees in Belgrade and to different City investments (usually capital objects of „public interest” such are sport halls or museums that have been built for years swallowing millions of tax payers money that is impossible to trace) is still stunning from the perspective of the idealistic, small citizen who believes that he/she is an active contributor to the city/state policy and that he/she has the right to the city. However, we are witnessing the times when the majority of grown up citizens slowly give up any civil political engagement. In most cases, they deny even the possibility to oppose the capital (usually in combination with political power), becoming passive observers of the quasi political processes. As David Harvey would say, we live in a world in which the rights of private property and the profit rate trump all other notions of rights. Bearing this in mind, it is not hard to imagine that someday, in the near future, the city will become a huge living room own by some rich guy, who will ask you to pay even to walk on his street, the street that has been still belonging to you, citizen!

text: **Nataša BODROŽIĆ**

For further reading:
David Harvey: THE RIGHT TO THE CITY available at
<http://www.newleftreview.org/?view=2740>

PHOTO SOURCES:
e-novine
<http://www.e-novine.com/kolumna/petar-lukovic/35346-Posecite-Srbiju-trula.html>
pravo na grad | <http://pravonagrad.org>
<http://www.flickr.com/photos/pravonagrad>

Lupta pentru stradă, Zagreb 2006-2010, Croația, foto: pravonagrad / <http://pravonagrad.org>

Lupta pentru stradă, Zagreb 2006-2010, Croația, foto: pravonagrad / <http://pravonagrad.org>

Însemnările Cetățenilor pentru un Atlas al Spațiului Public din Chișinău

Însemnările Cetățenilor pentru un Atlas al Spațiului Public din Chișinău

Un seminar de zece zile, organizat de Vladimir US (Oberliht), Natasa BODROŽIĆ (Slobodne veze), Vadim ȚIGANAȘ (Oberliht), Dave PABELLON (AREA Chicago) și Daniel TUCKER (AREA Chicago).

program public, 9 – 19 mai, 2010

(Programul ar putea suferi schimbări pe parcurs. Consultați versiunea actualizată aici: <http://chiosc.oberliht.com>)

Ziua	Locul	Activități
9 Mai Duminică	Chișinău	9:00-12:00 Călătoria 1 / Moștenirea sovietică Pînă nu demult ziua de 9 mai era sarbătorită ca și Ziua Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru independența Patriei. În Moldova aceasta a fost marcată purtînd o altă semnificație decît ziua de 8 mai, cînd este celebrată Ziua Europei.
10 Mai Luni	Alianța Franceză din Moldova	16:00-18:00 Prezentare publică în cadrul căreia se va anunța colaborarea artiștilor moldoveni cu cei americani la un seminar despre spațiul public, urmat de o conferință de presă Pe parcursul ultimilor ani, organizația AREA Chicago (http://www.areachicago.com) a creat hărți, reviste și a organizat evenimente pentru a învăța mai multe despre orașul lor: Chicago, Illinois. Revistele și evenimentele lor au adunat vocile a sute artiști, cercetători și activiști, care încearcă să regîndească orașul, să-i dea o identitate și să afle în ce direcție acesta se poate dezvolta. În proiectul de cartografiere "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al spațiului public din Chicago" au fost implicați sute de cetățeni cu vîrstă între 6-70 de ani, care și-au materializat viziunile și cunoștințele profunde despre oraș, desenînd hărți ale orașului pe șabloane speciale. În ultimii ani, cei doi cartografi, lideri ai grupului, Dave Pabellon și Daniel Tucker, au fost invitați și în alte orașe ale SUA (Syracuse, Albuquerque, Pittsburgh) și ale Europei (Zagreb, Granada, Chișinău) pentru a reproduce și adapta proiectul "Însemnările cetățenilor pentru un atlas", în colaborare cu organizatorii locali din respectivele orașe. În acest an, Dave Pabellon și Daniel Tucker colaborează cu Asociația Tinerilor Artiști din Moldova Oberliht (http://oberliht.com) pentru a crea "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al spațiului public din Chișinău". Asociația Oberliht va coordona distribuția și colectarea hărților șablon de la locuitorii Chișinăului prin intermediul proiectului CHIOȘC (http://chiosc.oberliht.com) în martie, aprilie, mai 2010. Hărțile vor fi adunate în diferite publicații ale Asociației Oberliht și ale colaboratorilor de la AREA Chicago. Deasemenea va fi organizat un seminar cu locuitorii Chișinăului despre politica și economia spațiului public din Chișinău, precum și o proiecție, lectură și atelier prezentat de Dave PABELLON și Daniel TUCKER despre cîteva lucrări ale acestora din Chicago. Petru a vedea colaborarea din 2007 lui Pabellon, Tucker cu Festivalul Urban din Zagreb în proiectul "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al orașului Zagreb", accesează http://peoplesatlasofzagreb.wordpress.com Pentru a vedea publicațiile din 2009 din cadrul proiectului "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al orașului Granada", accesează http://www.areachicago.com/b/area-news/peoples-atlas-update-2 Pentru a vedea hărțile de la "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al orașului Chicago", accesează http://www.flickr.com/photos/areachicago/sets/72157605796481645 Pentru a vedea expoziții și ateliere din cadrul proiectului "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al orașului Chicago", accesează http://www.flickr.com/photos/areachicago/sets/72157612909641526 "Însemnările cetățenilor pentru un atlas" este menționat în expoziția internațională de turism "Geografie Experimentală". Detalii despre expoziție la: http://www.ici-exhibitions.org/exhibitions/experimental/experimental.htm Pentru informații despre cartea inspirată de expoziție, accesați: http://www.mhpbooks.com/book.php?id=166
12 Mai Miercuri	Chișinău	16:00-18:00 Călătoria 2 / Chișinăul Evreiesc, tur ghidat
14 Mai Vineri	ARThotel	16:00-18:00 Ziua 1 / Prezentare: Comunitatea de cartografiere a AREA Chicago Această prezentare va vorbi despre revistele, procesele de cartografiere și evenimentele comunitare organizate de AREA Chicago din 2005 pînă în 2010.
15 Mai Sîmbătă	ARThotel	14:00-18:00 Ziua 2 / Discuție: Spațiul Public din Chișinău Discuția va folosi proiectul "Însemnările cetățenilor pentru un atlas al spațiului public din Chișinău" ca punct de pornire, pentru a determina ulterior modul în care spațiul public, fie că poartă conotații istorice sau moderne, este încadrat în oraș. Locuitorii vor discuta propriile cercetări și descoperiri despre cum este folosit spațiul dacă este public, privat, dacă statutul legal al acestui spațiu este nedefinit, sau dacă este și public și privat. Vom discuta efectul activităților artistice și ale protestelor pentru a revendica controlul spațiului privat sau public, și strategiile care pot fi folosite pentru a schimba funcțiile spațiului controlat la nivel înalt.
16 Mai Duminică	ARThotel	14:00-18:00 Ziua 3 / Atelier: Cum să faci o hartă mai bună? Acest atelier va prezenta abordări tehnice și estetice ale cartografierii și va avea o semnificație deosebită pentru designerii interesați în utilizarea hărților în munca lor.
18 Mai Marți	Chișinău	16:00-18:00 Călătoria 3 / Eco-distanța
19 Mai Miercuri	APARTAMENT-ul DESCHIS	20:00-22:00 Proiecție publică la APARTAMENTUL DESCHIS: Petreceri Publice/Private – propuneri pentru reactivarea spațiilor publice Proiecția va face o introducere despre lucrările care au influențat activitățile AREA Chicago și ale proiectului "Însemnările cetățenilor pentru un atlas". Lucrările video prezintă acțiuni ale artiștilor și activiștilor din SUA, care au pus sub semnul întrebării definiția și parametrii "spațiului public" și "spațiului privat". Titlurile filmelor vor fi anunțate curînd.

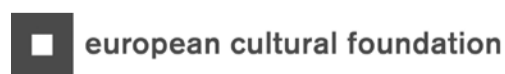
Notes for a People's Atlas of Public Space in Chisinau

A 10 days long seminar organized by Vladimir US (Oberliht), Natasa BODROŽIĆ (Slobodne veze), Vadim ȚIGANAȘ (Oberliht), Dave PABELLON (AREA Chicago) and Daniel TUCKER (AREA Chicago)

public program, May 9 – 19, 2010

(The program is a subject to change. For updates visit this web page: <http://chiosc.oberliht.com>)

Day	Place	Activities
May 9 Sunday	Chișinău	9 - 12 am Walking tour 1 / Soviet legacy 9 th of May, till very recently was celebrated as the Victory Day and Commemoration of the soldiers deceased during World War II. It was distinctly celebrated from 8 th of May that in Europe is celebrated as the Day of Europe.
May 10 Monday	French Alliance in Moldova	4 – 6 pm Public presentation announcing the collaboration of Moldovan and American artists on a seminar about public space followed by a press conference For the last five years the organization AREA Chicago (http://www.areachicago.com) has been producing maps, magazines and events to learn about their city: Chicago, Illinois. Their magazines and events have featured the voices of hundreds of artists, researchers, educators, and activists who are trying to rethink the city, who it is for and what directions it can go. With their mapping project "Notes for a People's Atlas of Chicago" they have worked with hundreds of residents ranging in age from 6-70 to articulate their visions and deep knowledge of the city by drawing on blank maps of the city. In recent years the two lead map makers for the group, Dave Pabellon and Daniel Tucker, have been invited to other cities in the US (Syracuse, Albuquerque, Pittsburgh) and Europe (Zagreb, Granada, Chisinau) to reproduce and adapt the "Notes for a People's Atlas" project in collaboration with local organizations in those cities. This year, they are collaborating with <i>Moldova Young Artists Association Oberliht</i> (http://oberliht.com) to produce the "Notes for a People's Atlas of Public Space in Chisinau". The collaboration will involve Oberliht coordinating the distribution and collection of blank maps of Chisinau to residents of the city through their CHIOȘC project (http://chiosc.oberliht.com) in March, April, and May 2010. The maps will be documented in various publications produced by Oberliht and their collaborators from AREA Chicago. There will also be a seminar with various residents of Chisinau about the politics and economy of public space in the city, as well as a screening, lecture and workshop presented by Dave PABELLON and Daniel TUCKER about some of their work in Chicago. To see the 2007 collaboration between Pabellon, Tucker and the Zagreb Urban Festival on "Notes for a People's Atlas of Zagreb" see http://peoplesatlasofzagreb.wordpress.com To see documentation of the 2009 "Notes for a People's Atlas of Granada" see http://www.areachicago.com/b/area-news/peoples-atlas-update-2 To see maps from "Notes for a People's Atlas of Chicago" see http://www.flickr.com/photos/areachicago/sets/72157605796481645 To see exhibitions and workshops related to "Notes for a People's Atlas of Chicago" see http://www.flickr.com/photos/areachicago/sets/72157612909641526 "Notes for a People's Atlas" is featured in the internationally touring exhibition "Experimental Geography". For information on the exhibit see: http://www.ici-exhibitions.org/exhibitions/experimental/experimental.htm For information on the book inspired by the exhibition see: http://www.mhpbooks.com/book.php?id=166
May 12 Wednesday		4-6 pm Walking tour 2 / Jewish Chisinau guided tour
May 14 Friday	ARThotel	4-6 pm Day 1 / Presentation: The Community Mapping of AREA Chicago This presentation will provide an overview of the magazines, mapping, and community events organized by AREA Chicago from 2005-2010
May 15 Saturday	ARThotel	2-6 pm Day 2 / Discussion: Public Space in Chisinau This discussion will use the "Notes for a People's Atlas of Public Space in Chisinau" project as a starting point for a discussion about how public space historically and currently operates in the city of Chisinau. City residents will discuss their research and observations about how space is used if it is public, private or if its legal status is unclear or ambiguous. We will discuss the effect of artistic and activist activities to contest the control of private and public space, and strategies that could be used to change the functions of highly controlled space.
May 16 Sunday	ARThotel	2-6 pm Day 3 / Workshop: Making a Better Map This workshop will address technical and aesthetic approaches to map making and will be of significant relevance to designers who are interested in using maps in their work.
May 18 Tuesday		4-6 pm Driving tour 3 / Eco-distance
May 19 Wednesday	FLAT SPACE	8 – 10 pm Public screening at FLAT SPACE: Public/Private Parties - Proposals for Reactivating Public Spaces This screening will introduce the audience to works, which have influenced the work of AREA Chicago and the Notes for a People's Atlas project. Video works will draw from art and activism in the US, which has contested the definition and parameters of "public space" and "private space." The video titles will be announced soon.

cultura tinerilor, artă
și politici culturale

[Oberlist]

youth culture, arts
and cultural policies

Portal informațional pentru artă și cultură din Moldova

Pentru abonare expediați un email la adresa ober@emdash.org cu subiectul 'abonare [Oberlist]' mai multe detalii aflați la: <http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist>

Information gateway for arts and culture from Moldova

If you wish to subscribe send an email to ober@emdash.org with the subject 'subscribe [Oberlist]' for more details go to: <http://idash.org/mailman/listinfo/oberlist>